

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 284/09-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Ing. M. P., CSc., N., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 8 CoE 89/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Ing. M. P., CSc., o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. apríla 2008 doručená sťažnosť JUDr. Ing. M. P., CSc., N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 8 CoE 89/2007. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 24. apríla 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol do 31. marca 2007 podnikateľom. Dňa 30. mája 2001 začalo u súdneho exekútora JUDr. Š. G. proti sťažovateľovi ako povinnému exekučné konanie v prospech oprávnenej K., a. s. [neskôr M., a. s., (ďalej len „oprávnená“],

na vymozenie sumy 7 343 051,90 Sk s prisl. Neskôr v exekúcii pokračoval súdny exekútor Mgr. Ing. R. L. Uznesením Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 Er 1244/01-451 z 5. októbra 2007 bola exekúcia zastavená, a to najmä z dôvodu, že v predmetnej veci už predtým bolo právoplatne rozhodnuté o zastavení exekúcie uznesením okresného súdu č. k. 10 Er 641/00-44 z 21. mája 2001 s právoplatnosťou dňa 28. mája 2001, a preto vec nebolo možné prejednať znovu. V uznesení bolo uvedené poučenie, podľa ktorého proti výroku uznesenia o zastavení exekúcie nie je odvolanie prípustné. Oprávnená napriek tomu 31. októbra 2007 podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Uznesením krajského súdu č. k. 8 CoE 89/2007-514 z 28. decembra 2007 bolo uznesenie okresného súdu zrušené. Podľa názoru krajského súdu poučenie o neprípustnosti odvolania proti zastaveniu exekúcie bolo nesprávne a odvolanie oprávneného bolo prípustné. Konanie o exekúcii sa zastavilo podľa ustanovení § 103, § 159 ods. 3 a § 251 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, nie teda podľa ustanovení Exekučného poriadku. Nejde preto o rozhodnutie v exekučnom konaní podľa osobitného zákona (Exekučného poriadku), proti ktorému odvolanie inak prípustné nie je (§ 202 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Krajský súd nevidel dôvod postupovať podľa Občianskeho súdneho poriadku, a nie podľa Exekučného poriadku. Napokon dospel k záveru, že okresným súdom uvedený dôvod na zastavenie exekúcie spočívajúci v prekážke právoplatne rozhodnutej veci neexistuje. Je to tak preto, že rozhodnutie o vyhovení námietkam povinného a o zastavení exekúcie v skoršom konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 641/00 bolo len z toho dôvodu, že poverenie na vykonanie exekúcie vydal vecne nepríslušný súd. Išlo teda len o procesný nedostatok vedenia exekučného konania, a nie o nedostatok brániaci výkonu exekúcie v inom konaní, na čo okresný súd aj poukázal odkazom na možnosť podania nového návrhu na exekúciu. Nedostatok konania bol odstrániteľný v inom (novom) exekučnom konaní a rozhodnutie vydané v konaní sp. zn. 10 Er 641/00 nezaložilo prekážku veci rozhodnutej, lebo okresný súd záväzne existenciu práva, resp. oprávnenia neriešil.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu 26. februára 2008 dovolanie, ktoré potom doplnil podaním z 3. marca 2008. Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v čase podania sťažnosti o podanom dovolaní ešte nerozhodol,

sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyčkal na rozhodnutie najvyššieho súdu a aby v závislosti od jeho výsledku pokračoval v konaní o podanej sťažnosti.

Podľa názoru sťažovateľa uznesením krajského súdu došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že krajský súd ako odvolací súd meritórne konal o odvolaní oprávnenej proti uzneseniu okresného súdu napriek neprípustnosti tohto odvolania, pričom uznesenie okresného súdu zrušil. Záver krajského súdu o prípustnosti odvolania nie je správny. Z hľadiska prípustnosti odvolania totiž nie je rozhodujúci prameň práva po formálnej stránke, ale iba to, či všeobecný súd rozhodoval podľa § 57 ods. 1 Exekučného poriadku. Ak áno, potom odvolanie je prípustné, a ak nie, odvolanie prípustné nie je. Ak teda okresný súd mal podľa názoru krajského súdu rozhodovať podľa ustanovenia § 103, § 159 ods. 3 a § 251 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, potom platí, že nerozhodoval podľa § 57 ods. 1 Exekučného poriadku. To stačí na to, aby odvolanie skutočne prípustné nebolo. Absencia právomoci krajského súdu na prejednanie a rozhodnutie vecí v odvolacom konaní je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania. Keďže krajský súd zaujal stanovisko, že nevidel dôvod postupovať podľa Občianskeho súdneho poriadku, a nie podľa Exekučného poriadku, vlastne tým vyslovil, že okresný súd mal postupovať podľa Exekučného poriadku, a nie podľa § 103, § 159 ods. 3 a § 251 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Pokiaľ krajský súd napriek uvedeným skutočnostiam vec meritórne prejednal v odvolacom konaní, potom sťažovateľovi odňal právo na uplatnenie jeho procesného práva na právoplatné uznesenie už na prvom stupni exekučného konania. To taktiež zakladá prípustnosť dovolania pre odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Nemožno akceptovať ani názor krajského súdu, podľa ktorého skoršie rozhodnutie o zastavení exekučného konania nezakladá prekážku veci rozhodnutej pre neskoršie exekučné konanie. Pri vyslovení tohto názoru sa opomenul zásadný kvalitatívny rozdiel medzi vyhľadávacím a vykonávacím konaním. Kým v prvom prípade sa právo hľadá a následne priznáva alebo zamietá, zatiaľ v druhom prípade sa právoplatne priznané právo vykonáva. Vo vykonávacom konaní sa „existencia práva“ vôbec nerieši, a preto aplikácia ustanovenia § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a priori vôbec neprichádza do úvahy. Vo vykonávacom konaní sa otázka opakovaného núteného výkonu rozhodnutia rieši v ustanovení § 36 ods. 5 Exekučného poriadku, podľa ktorého ak osobitný zákon neustanovuje inak, exekučné konanie nemožno prerušiť, nemožno odpustiť zmeškanie lehôt

a po skončení exekučného konania nemožno podať návrh na obnovu exekučného konania. Toto ustanovenie je lex specialis vo vzťahu k ustanoveniu § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Ak by podľa názoru krajského súdu po skončení exekučného konania pre procesné vady bolo možné podať opakovaný návrh na vykonanie exekúcie, potom by sa tým obchádzalo ustanovenie § 36 ods. 5 Exekučného poriadku. Je tiež absolútne nelogické, aby sa exekúcia pre procesné vady zastavila len preto, aby sa následne celé konanie začalo odznova, namiesto toho, aby sa procesná vada zhojila v prebiehajúcim (procesne vadnom) konaní a pokračovalo sa ďalej. Zákonodarca nie bezdôvodne aplikuje v celom exekučnom konaní zásadu koncentrácie, ktorej nedodržanie má na ďalší priebeh exekúcie fatálne dôsledky. Ustanovenie § 36 ods. 5 Exekučného poriadku spája neprípustnosť opakovaného návrhu na vykonanie exekúcie iba so skončením exekučného konania. Stačí preto, aby sa exekúcia skončila, pričom spôsob a dôvody skončenia sú právne bezvýznamné. Pokiaľ podľa krajského súdu bola skoršia exekúcia zastavená len z procesných dôvodov, potom táto špekulácia nemá oporu v zákone. V opačnom prípade bolo povinnosťou krajského súdu uviesť príslušné zákonné ustanovenie, ktoré pre určenie neprípustnosti obnovy exekučného konania rozlišuje medzi procesnými a inými vadami. Takéto ustanovenie však neexistuje. Neobstojí ani poukaz na judikatúru najvyššieho súdu (R 15/2005). Táto judikatúra sa totiž týka vyhládavacieho, a nie vykonávacieho konania, konkrétne určujúcich žalôb.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 8 CoE 89/2007 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 28. decembra 2007 zrušené. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk.

Osobitným podaním z 24. apríla 2008 sťažovateľ žiadal o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 9 Er 1244/01-451 z 5. októbra 2007 vyplýva, že ním bola exekúcia zastavená. Podľa názoru okresného súdu, keďže už uznesením okresného súdu č. k. 10 Er 641/00-44 z 21. mája 2001 bola exekúcia právoplatne zastavená, nebolo možné vec znova prejednávať. Preto podľa § 103 Občianskeho súdneho poriadku bolo treba

konanie zastaviť. Z poučenia vyplýva, že proti výroku uznesenia o zastavení exekúcie odvolanie nie je prípustné.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 8 CoE 89/2007-514 z 28. decembra 2007 vyplýva, že ním bolo zrušené uznesenie okresného súdu č. k. 9 Er 1244/01-451 z 5. októbra 2007 a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Podľa názoru krajského súdu bolo odvolanie proti uzneseniu okresného súdu prípustné, a to preto, že okresný súd exekúciu zastavil podľa ustanovenia § 103, § 159 ods. 3 a § 251 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, teda nie podľa Exekučného poriadku, v dôsledku čoho nejde o rozhodnutie v exekučnom konaní podľa osobitného zákona, proti ktorému odvolanie inak prípustné nie je (§ 202 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Krajský súd nevidel dôvod postupovať podľa Občianskeho súdneho poriadku, a nie podľa Exekučného poriadku. Z hľadiska vecnej správnosti výroku uznesenia o zastavení konania dospel k záveru, že prekážka veci rozhodnutej ako dôvod zastavenia exekúcie neexistuje. Je to tak preto, že k zastaveniu skoršieho exekučného konania vedeného pod sp. zn. 10 Er 641/00 došlo len preto, že poverenie na vykonanie exekúcie vydal vecne nepríslušný súd. Išlo teda len o procesný nedostatok vedenia exekučného konania, a nie o nedostatok brániaci vykonaniu exekúcie v inom konaní (na čo okresný súd aj poukázal odkazom na možnosť podania nového návrhu na exekúciu). Nedostatok konania bol odstrániteľný v inom (novom) exekučnom konaní a rozhodnutie v konaní sp. zn. 10 Er 641/00 nezaložilo prekážku veci rozhodnutej, lebo súd záväzne existenciu práva či oprávnenia neriešil (pozri R 15/2005). Podľa prezentačnej pečiatky bolo uznesenie sťažovateľovi doručené 25. februára 2008.

Z dovolania sťažovateľa z 26. februára 2008 doručeného okresnému súdu toho istého dňa, ako aj z jeho doplnenia z 3. marca 2008 doručeného toho istého dňa vyplýva, že prípustnosť dovolania zakladá na ustanoveniach § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku, pričom odôvodnenie dovolania je totožné s argumentáciou uvedenou v sťažnosti podanej ústavnému súdu.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 120/2008 z 24. júna 2008 (správne má byť zrejme z 24. júna 2009, pozn.) vyplýva, že ním bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté. Sťažovateľ vyvodil prípustnosť dovolania z ustanovenia § 237 písm. a) alebo f)

Občianskeho súdneho poriadku. Obsahovo namietal správnosť záveru krajského súdu o prípustnosti odvolania proti uzneseniu okresného súdu o zastavení exekúcie. Dospel k záveru, že krajský súd prejednaním veci v odvolacom konaní prekročil svoju právomoc [§ 237 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku], resp. sťažovateľovi odňal možnosť konať pred súdom tým, že mu neumožnil uplatniť jeho procesné právo na právoplatné rozhodnutie súdu už prvom stupni konania [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku]. Vzhľadom na námietky sťažovateľa sa najvyšší súd osobitne zamerail na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že krajský súd konal a rozhodol o odvolaní oprávnenej napriek tomu, že toto nebolo prípustné, čím mal konať a rozhodovať vo veci napriek tomu, že na to nemal danú právomoc a že tým odňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku]. Podľa názoru najvyššieho súdu okresný súd zastavil exekúciu z dôvodu existencie prekážky právoplatne rozhodnutej veci, ktorá je neodstrániteľnou prekážkou konania v zmysle Občianskeho súdneho poriadku ako právneho predpisu upravujúceho všeobecné podmienky postupu súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb. Uznesenie o zastavení exekúcie teda nebolo rozhodnutím vydaným v režime Exekučného poriadku, ale v režime Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd mal preto pri poučení vychádzať z ustanovení § 201 a § 202 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd správne dospel k záveru, že odvolanie prípustné bolo. Keďže v danej veci bolo odvolanie prípustné a vec patrí do právomoci súdov, bola daná právomoc a príslušnosť krajskému súdu o ňom konať a rozhodnúť. Krajský súd o odvolaní oprávnenej konal a rozhodol v súlade so zákonom, a preto sťažovateľovi týmto postupom všeobecného súdu nebola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku]. Vo veci nie je daná prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 239 a neboli zistené ani vady konania v zmysle ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku. Ostatné námietky uvádzané sťažovateľom sú preto právne bezvýznamné. Dovolanie bolo preto odmietnuté ako neprípustné.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa názoru ústavného súdu nie je v jeho právomoci o merite podanej sťažnosti konať a rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade z dôvodov uvedených ďalej právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa vyplývajúcim z ústavy mal v dovolacom konaní najvyšší súd, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, prípustnosť ktorého obsahovo vymedzil dvoma skutočnosťami (totožnými so skutočnosťami uplatnenými v sťažnosti podanej ústavnému súdu). Jednak namietal, že krajský súd meritórne preskúmal právoplatné uznesenie okresného súdu, hoci proti nemu odvolanie prípustné nebolo. Okrem

toho tvrdil, že v merite veci posúdil krajský súd uznesenie okresného súdu nesprávne, pretože exekučné konanie vo vzťahu medzi oprávnenou a ním bolo už raz v minulosti právoplatne zastavené, čo vylučuje možnosť vedenia nového exekučného konania proti nemu. Podľa názoru sťažovateľa mal preto krajský súd (ak bol toho názoru, že odvolanie proti uzneseniu okresného súdu je prípustné) uznesenie okresného súdu potvrdiť.

Prípustnosť dovolania sťažovateľ právne odvodil z ustanovenia § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku.

Najvyšší súd z obsahu podaného dovolania prihliadol iba na prvú námietku sťažovateľa, podľa ktorej odvolanie proti uzneseniu okresného súdu nebolo prípustné. Iba túto jeho námietku z obsahu podaného dovolania výslovne uviedol. Dospel k záveru o neopodstatnenosti námietky, teda k tomu, že odvolanie proti uzneseniu okresného súdu prípustné bolo, a preto krajský súd ho právom meritórne preskúmal.

Ďalšiu námietku sťažovateľa, podľa ktorej skoršie právoplatné zastavenie exekučného konania bránilo novému exekučnému konaniu medzi oprávnenou a sťažovateľom, pokiaľ ide o tú istú pohľadávku, už najvyšší súd nebral do úvahy a túto námietku sťažovateľa výslovne v uznesení ani neuviedol. V tejto súvislosti totiž dospel k záveru, že vzhľadom na skutočnosť, že *„Vo veci nie je daná prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 239 OSP a neboli zistené ani vady konania v zmysle ustanovenia § 237 OSP“* sú *„ostatné námietky uvádzané povinným(...) právne bezvýznamné“*.

Možno urobiť záver, že z dvoch uplatnených dovolacích námietok sťažovateľa (ktoré sú zhodné s jeho námietkami uplatnenými v konaní pred ústavným súdom) sa najvyšší súd meritórne zaoberal iba jednou námietkou. V tomto smere teda nespochybnil svoju právomoc námietku meritórne posúdiť. Naproti tomu druhú námietku nepovažoval za právne významnú, keďže táto podľa neho nezakladala prípustnosť dovolania podľa § 237 Občianskeho súdneho poriadku, pričom prípustnosť dovolania nevyplývala ani z ustanovenia § 239 Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa názoru ústavného súdu námietka sťažovateľa, podľa ktorej právoplatné zastavenie skoršieho exekučného konania bránilo novému exekučnému konaniu medzi tými istými účastníkmi pokiaľ ide o totožnú pohľadávku, zakladala v skutočnosti prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie. Na uvedenom závere nič nemení okolnosť, že sťažovateľ prípustnosť dovolania podľa citovaného ustanovenia výslovne netvrdil. Rozhodujúce je totiž obsahové vymedzenie okolností zakladajúcich prípustnosť dovolania.

Skutočnosť, že najvyšší súd na základe dovolania sťažovateľa nepreskúmal uznesenie krajského súdu v potrebnom rozsahu, nezakladá právomoc ústavného súdu konať a rozhodnúť o nepreskúmanej námietke sťažovateľa v terajšom konaní, ktorého predmetom nie je uznesenie najvyššieho súdu, ale konanie vedené krajským súdom. Sťažovateľ má (mal) možnosť napadnúť uznesenie najvyššieho súdu novou sťažnosťou podanou ústavnému súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009